

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 3 dec. 1951

Mede voor Stikker en Drees.

Uit mijn 278 zal U inmiddels zijn gebleken, dat ik reeds avant ontvangst van Peters 154 en Stikker 202 in de geest daarvan werkzaam was geweest. Hedenochtend was ik op het vliegveld aanwezig bij het vertrek van de delegatie. Ik sprak daar met Supomo, wien ik de in Uw 154 vermelde bezwaren nogmaals onder het oog bracht. Hoewel ik aanvankelijk de verdenking koesterde, dat men van Indonesische zijde het zonder voorafgaand overleg met mij doen vertrekken van de delegatie had bedoeld als een overrompelingsmanoeuvre, waardoor de Nederlandse Regering voor een fait accompli zou worden gesteld (ook het feit dat Subardjo mij onlangs pas de volgende dag kon ontvangen, leek mij in die richting te wijzen), neig ik thans eerder tot de mening, dat het hier werkelijk slechts gebrek aan hoffelijkheid geldt, voortspruitende uit Indonesische onkunde ten aanzien van de internationale beleefdheidscode. Aan Subardjo, die ook aanwezig was, vroeg ik om een onderhoud zo spoedig mogelijk, hetwelk hij mij om 1 uur toestond. Bij dit onderhoud, waarbij Schürmann mij, ter voorkoming van misverstand ten aanzien van de interpretatie van het gesprokene, vergezelde, begon ik met nogmaals uiteen te zetten dat de vrees, die ik de vorige maal tegenover Subardjo had geuit, bewaarheid geworden was en dat de Nederlandse Regering onaangenaam was getroffen

a. door het feit dat zij de komst van de delegatie uit de pers had moeten vernemen;

b. door het zenden van een delegatie zonder dat tevoren geantwoord was op de laatste Nederlandse nota's;

c. door het uitbreiden van de delegatie tot 17 man, waaronder parlementsleden.

Tegen punt a had ik hem tevoren gewaarschuwd (zie mijn 276). De Nederlandse Regering moest uit een en ander wel de indruk krijgen van een opzettelijke overrompelingspolitiek. Subardjo stelde voorop, dat van enig boos opzet in het geheel geen sprake was. Voor zover door de Indonesische Regering een fout was begaan, moest die uitsluitend worden toegeschreven aan het feit, dat de internationale omgangsvormen haar nog niet grondig bekend zijn. Hij wees erop, dat de Nederlandse Regering zich reeds herhaalde malen bereid had verklaard een Indonesische delegatie te ontvangen en daarmee zowel wijziging van de Unieverhouding als het Irianprobleem te bespreken en dat Indonesië het daarom overbodig had geacht nogmaals naar die bereidheid navraag te doen. Toen ik hem ter illustratie voorhield dat ik, indien ik hem vroeg om eens bij mij te komen eten, ook niet verwachtte dat hij plotseling met 16 andere gasten voor mijn neus zou staan, zei hij, dat hij Stikker gevraagd had wanneer de delegatie in Nederland zou kunnen worden ontvangen en dat deze daarop had geantwoord: 'At any time'. Dat Indonesië niet zou hebben geantwoord op de Nederlandse nota's achtte Subardjo in zoverre onjuist, dat hij de gesprekken die hij met Stikker, Blom en Peters had gevoerd, beschouwde als het antwoord van Indonesië. De Nederlandse nota had immers zelf het voorstel ingehouden dat het onderwerp verder mondeling door Subardjo en Stikker zou worden behandeld.

Ten aanzien van het hierboven sub c vermelde bezwaar zei Subardjo dat hij, om daaraan tegemoet te komen, na zijn laatste onderhoud met mij de maatregel had getroffen om de delegatie te splitsen in drie delen

A. leden, die de onderhandelingen zouden voeren,

B. plaatsvervangende leden,

C. experts, die geen deel zouden nemen aan de besprekingen en slechts als adviseurs van de leden zouden dienst doen.

Dienovereenkomstig overhandigde hij mij een lijst houdende de volgende samenstelling der commissie: Voorzitter Supomo; leden Prawoto, Gani, Yamin, Tambunan, Teng Tjin Leng;

plv leden Harjadi, Muchran Bin Hadji Ali, Asraruddin, Asmaun, Dahlan Djambek, Papare, secretaresse Mej. Djajadiningrat.

Ik moge nog vermelden, dat Supomo zich bezorgd toonde dat het ongelukkig verloop zou kunnen meebrengen, dat de missie niet door Nederlandse autoriteiten op Schiphol zou worden begroet. Hij hoopte dat mijn bespreking met Subardjo ertoe zou leiden de gerezen misverstanden uit de weg te ruimen en een zodanige begroeting alsnog mogelijk maken!

Supomo wordt vergezeld van zijn echtgenote. Met hetzelfde vliegtuig vertrok Darmasetiawan op weg naar Parijs.